ИНСТИТУТ ЗА ГЕНЕТИЧКЕ РЕСУРСЕ

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ИНСТИТУТ ЗА ГЕНЕТИЧКЕ РЕСУРСЕ

UNIVERSITY OF BANJALUKA
GENETIC RESOURCES INSTITUTE

Fascination of
Plants Day
May 2015

III МЕЂУНАРОДНИ ДАН ОЧАРАНОСТИ БИЉКАМА

epso

18. МАЈ 2015.

САДРЖАЈ

I. О Институту за генетичке ресурсе 1

II. Запослени и сарадници 5

III. Редовне и програмске активности Института 15

IV. Пројектне и остале активности 22

Универзитет у Бањој Луци
Институт за генетичке ресурсе

Дизајн и припрема:

проф. др Гордана Ђурић
мр Марина Антић
мр Јелена Давидовић

Бања Лука, 2015.

Институт за генетичке ресурсе Универзитета у Бањој Луци основан је у јануару 2009. године одлуком Управног одбора Универзитета у Бањој Луци (акт број 05-232-ИХ-3б/09) као организациона јединица Универзитета у Бањој Луци. Институт је именован за координаторску институцију у спровођењу Програма очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске, усвојеног у јуну 2008. године од стране Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 59/08), и тиме одређен за Републичку банку биљних гена.

Институт је регистрован у Пореској управи Министарства финансија Републике Српске (ЈИБ 4401017720154) и уписан у регистар научно-истраживачких установа код Министарства науке и технологије под редним бројем 24, дана 24.02.2009. године (акт број 19/6-040/050-3/09). Институт је уписан и у Регистар пољопривредних газдинстава код Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге Бања Лука под редним бројем РБПГ 10023401890, по основу управљања заштићеним подручјем "Универзитетски град".

Мисија

Биолошки диверзитет, односно генетичка разноврсност живих организама и разноврсност унутар различитих врста, као и између врста и екосистема, важан је ресурс за људско постојање. Генетички ресурси за прехрану и пољопривреду су дио укупне биолошке разноврсности. Очување и одрживо коришћење генетичких ресурса представља важан дио стратегије одрживости и развоја сваког друштва. Генетички ресурси нису значајни само у погледу обезбјеђивања хране, лијекова и других производа за људску популацију већ истовремено представљају и културолошко и

историјско насљеђе укупног људског рода као и суштинску вриједност саме природе.

Самоникле биљне врсте, дивљи сродници гајених биљака, екотипови, старе (традиционалне, аутохтоне) сорте, као и аутохтоне расе домаћих животиња све се мање гаје и нестају из природе, а њихово мјесто бива уступљено новоствореним сортама и расама. Да не би дошло до трајног губитка овог генетичког материјала, он се сакупља, описује и чува у банкама гена широм свијета. У исто вријеме овај материјал, сачуван и добро описан, одлична је полазна основа за нове генотипске креације,односно стварање нових високопродуктивних биљних сорти и раса домаћих животиња које се стварају у циљу обезбјеђења хране, лијекова, одјеће и других потреба за човјечанство. За стварање квалитетних високо продуктивних сорти и раса неопходан је и разноврстан генетички материјал.

Основни циљеви у раду Института су:

~ очување разноврсности екотипова, старих сорти и хибрида и њихових дивљих сродника у *in-situ* и *ex-situ* условима кроз инвентаризацију генетичких ресурса пољопривредних, хортикултурних и шумских биљака, преглед постојећих колекција и оцјену њихове генетичке разноврсности, те колекционисање и оцјена нових генотипова;

~ развој Републичке банке гена кроз класичне методе карактеризације и употребу молеку-

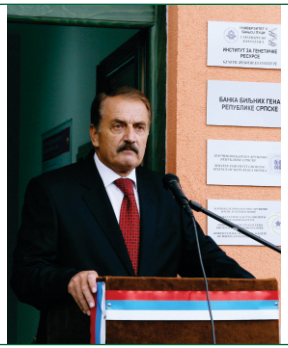

ларних метода за маркирање,

- подстицање одрживог коришћења генетичких ресурса кроз *on farm* управљање,
- очување и обнављање екосистема измијењеног због савремене пољопривредне производње,
- промовисање веза које ће довести до повећања сарадње на републичком, међудржавном и међународном нивоу,
- јачање јавне свијести о потреби и значају очувања генетичких ресурса кроз унапређење образовања на свим нивоима, обуке, те давања подршке истраживању и развоју.

Организација Института

Институт је организациона јединица Универзитета у Бањој Луци и свом саставу има двије подорганизационе јединице: Центар за биодиверзитет и Центар за одрживо коришћење генетичких ресурса.

У оквиру Центра за биодиверзитет одвијају се дјелатности Института везане за основна, развојна и примјењена истраживања. Ту се налази и Републичка банка биљних гена са сјеменским и пољским колекцијама. У сјеменској колекцији чувају се принове житарица, поврћа, крмног, индустријског љековитог и ароматичног биља, док пољска колекција укључује принове воћака и винове лозе у колекционим засадима у Ботаничкој башти, Чајничу и Требињу.

Важан дио истраживачке инфраструктуре су лабораторије Института.

Основни истраживачки програм *in vitro* лабораторије обухвата увођење биљака у *in vitro* културу са циљем њиховог умножавања за потребе очувања и одрживог коришћења, а истраживања од посебног значаја односе се на утврђивање оптималних метода микропропагације. До сада су успостављени протоколи за *in vitro* конзервацију принова крушке, јагоде, лука и кромпира.

Истраживачки програм лабораторије за биотехнологију обухвата оцјену генетичке варијабилности гермплазме на основу биохемијске, помолошке и молекуларне карактеризације принова, а у лабораторији за молекуларну генетику обављају се послови генетичке карактеризације генетичких ресурса употребом молекуларних маркера.

У лабораторији за припрему сјемена се врше послови припреме сјемена за дугорочно скла-

опремљена и само сјеме које је прошло све припремне процесе и чија је клијавост преко 70% може бити смјештено на дугорочно чување на ниским температурама.

У оквиру Центра за одрживо коришћење генетичких ресурса одвијају се дјелатности Института везане за подстицање технолошког, иновационог, регионалног и укупног друштвено-економског развоја, те преношење научних и стручних резултата у праксу. У оквиру овог Центра налазе се два одсјека: одсјек за консалтинг и пружање услуга (издавање атеста и пројектовање, консалтинг, маркетинг и инжињеринг послови, израда и ревизија пројеката и студија, пружање услуга по овлашћењима, и других услуга) и одсјек за производњу и промет пољопривредних и шумских производа (расадник садног материјала и шумског репродукционог материјала).

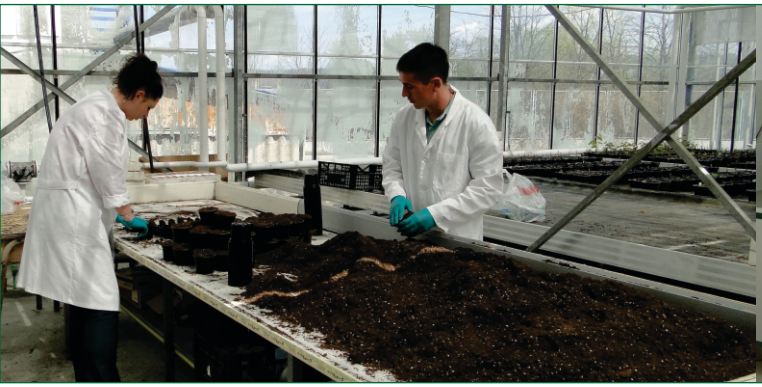

Порука Института за генетичке ресурсе:

Сачувајмо за будућност!

Универзитет у Бањој Луци је интегрисан универзитет тако да професори и сарадници своју наставничку активност остварују на једном или више факултета - организационих јединица, а научно-истраживачки рад реализује се путем научних института који могу бити формирани у оквиру факултета или као посебне организационе јединице Универзитета, посебно код мултидисциплинарних истраживања, као што је и Институт за генетичке ресурсе.

Органи Института за генетичке ресурсе су директор и Научно вијеће, у складу са Статутом Универзитета, Статутом Института и прописима из области високог образовања и научно-истраживачког рада. Директор Института је по функцији и предсје-давајући Научним вијећем Института. Научно вијеће Института је стручни орган, у складу са посебним законом и на основу сходне примјене одредаба Статута Универзитета у Бањој Луци које се односе на вијеће факултета/Академије.Чланови Научног вијећа су истраживачи у научном звању и наставници, запослени са пуним радним временом на Универзитету у Бањој Луци, који су ангажовани у редовним активностима Института.

Чланови Научног вијећа Института

Проф. др Гордана Ђурић

директор Института и предсједавајућа Научног вијећа

Редовни професор Универзитета у Бањој Луци и одговорни наставник за групу предмета који припадају ужим научним областима Хортикултура и Очување генетичких ресурса на првом, другом и трећем циклусу студија на Пољопривредном факултету и на комбинованом студијском програму Очување и одржива употреба генетичких ресурса. Руководилац је Вијећа студијског програма трећег циклуса студија Пољопривредне науке. Национални координатор БиХ за *ECP GR* - Европски програм сарадње за очување биљних генетичких ресурса.

Контакт: *gordana.djuric@griunibl.rs.ba*

Проф. др Никола Мићић

Редовни професор Универзитета у Бањој Луци. Одговорни наставник за групу предмета из ужих научних области Воћарство и Биометрика на првом, другом и трећем циклусу на Пољопривредном факултету и на комбинованом студијском програму Очување и одржива употреба генетичких ресурса. Декан Пољопривредног факултета и руководилац студијског програма првог и другог циклуса Биљна производња и Биљне науке. Координатор радне групе Воћке и винова лоза у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *nikmicic@yahoo.com*

Проф. др Нада Шуматић

Редовни професор Универзитета у Бањој Луци. Одговорни наставник за групу предмета из уже научне области Ботаника на Шумарском и Природно-математичком факултету и на комбинованом студијском програму Очување и одржива употреба генетичких ресурса.Члан Сената Универзитета у Бањој Луци испред Шумарског факултета.

Контакт: *sumatic2006@yahoo.com*

Проф. др Зоран Говедар

Професор Универзитета у Бањој Луци. Декан Шумарског факултета (2008-2012; 2012-2016). Одговорни наставник за групу предмета из уже научне области Гајење шума.

Контакт: *jbgovedar@gmail.com*

Проф. др Живојин Ерић

Редовни професор Универзитета у Бањој Луци. Одговорни наставник за групу предмета из ужих научних области Микробиологија и Биологија ћелије на Природно-математичком факултету у Бањој Луци и на комбинованом студијском програму Очување и одржива употреба генетичких ресурса. Члан Сената Универзитета у Бањој Луци испред Института за генетичке ресурсе. Координатор радне групе - Отпорност генетичких ресурса на микроорганизме у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *ericziv@yahoo.com*

Проф. др Горан Трбић

Ванредни професор Универзитета у Бањој Луци. Одговорни наставник за групу предмета из уже научне области Физичка географија - Животна средина на Природно-математичком факултету и на комбинованом студијском програму Очување и одржива употреба генетичких ресурса. Продекан за научно-истраживачки рад на Природно-математичком факултету. Експерт Босне и Херцеговине за област Климатске промјене при *UNFCCC* - Оквирна Конвенција Уједињених нација о климатским промјенама. Координатор радне групе - Генетички ресурси и климатске промјене у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *gorantrbic@yahoo.com*

Запослени на редовним активностима Института

Наташа Пашалић
дипл. инж.

Стручни сарадник за хортикултуру у Универзитетском граду.

Контакт: *natasa.pasalic@griunibl.rs.ba*

Мр Марина Антић

Стручни сарадник за хортикултуру у Универзитетском граду. Руководилац банке биљних гена у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *marina.antic@griunibl.rs.ba*

Мр Санда Станивуковић

Млади истраживач Института за генетичке ресурсе у пројекту "Утицај физиолошко-хистолошких карактеристика листа на биохемијску конституцију и складишну способност плодова крушке".

Контакт: *sanda.stanivukovic@griunibl.rs.ba*

Мр Мирела Кајкут Зељковић

Млади истраживач Института за генетичке ресурсе у пројекту "Увођење процедура санитације и сертификације садног материјала аутохтоних сорти воћака".

Контакт: *mirela.kajkut@griunibl.rs.ba*

Сунчица Бодружић
дипл. инж.

Стручни сарадник за хортикултуру у Универзитетском граду.

Контакт: *suncica.bodruzic@griunibl.rs.ba*

Јовица Сјеничић
дипл. еколог

Стручни сарадник у Центру за биодиверзитет.

Контакт: *jovica.sjenicic@griunibl.rs.ba*

Запослени на редовним активностима Института

Никола Травар
дипл. инж.

Стручни сарадник у Центру за одрживо коришћење генетичких ресурса.

Контакт: *nikola.travar@griunibl.rs.ba*

Марина Родић
дипл. инж.

Лаборант у Центру за биодиверзитет.

Контакт: *marina.rodic@griunibl.rs.ba*

Контакт: *marina.rodic@griunibl.rs.ba*

Мр Слободан Стојнић

Лаборант у Центру за одрживо коришћење генетичких ресурса.

Контакт: *slobodan.stojnic@griunibl.rs.ba*

Радослав Гашић

Лаборант у Центру за одрживо коришћење генетичких ресурса.

Контакт: *radegasic@gmail.com*

Контакт: *radegasic@gmail.com*

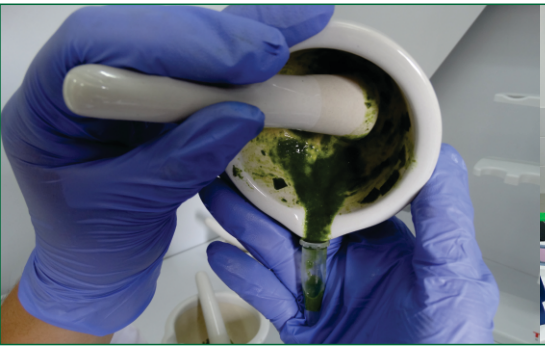

Сарадници на редовним и пројектним активностима

Проф. др Вида Тодоровић

Ванредни професор Универзитета у Бањој Луци. Одговорни наставник за групу предмета на ужој научној области Хортикултура (повртарство) на Пољопривредном факултету и на комбинованом студијском програму Очување и одржива употреба генетичких ресурса. Координатор радне групе Поврће у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *vida.todorovic@agrofabl.org*

Доц. др Данијела Кондић

Доцент Универзитета у Бањој Луци. Одговорни наставник за групу предмета на ужој научној области Ратарство на Пољопривредном факултету и на комбинованом студијском програму Очување и одржива употреба генетичких ресурс. Координатор радне групе - Индустријско биље у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *danijela_kondic@yahoo.com*

Доц. др Татјана Јовановић-Цветковић

Доцент Универзитета у Бањој Луци. Одговорни наставник за групу предмета на ужој научној области Хортикултура (вино-градарство и винарство) на Пољоприв-редном факултету и на комбинованом студијском програму Очување и одржива употреба генетичких ресурса. Субкоорди-натор за винову лозу у радној групи за воћке и винову лозу у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *tatjanajc@yahoo.com*

Доц. др Миљан Цветковић

Доцент Универзитета у Бањој Луци за групу предмета на ужој научној области Хортикултура (воћарство) на Пољоприв-редном факултету и на комби-нованом студијском програму Очување и одржива употреба генетичких ресурса. Продекан за међународну сарадњу и научно-истраживачки рад на Пољоприв-редном факултету. Руководилац комбинованог студијског програ-ма Очување и одржива употреба генетичких ресурса. Координатор радне групе - Анимирање и јачање јавне свијести у Програму очувања биљних генетичких ресурса.

Контакт: *miljan.cvetkovic@agrofabl.org*

Мр Драгана Радуловић

Стручни сарадник за научно-истраживачки рад у кабинету проректора за научно-истраживачки рад и развој Универзитета у Бањој Луци. Кординатор радне групе за љековито, ароматично и зачинско биље у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *dragoljupce1@yahoo.com*

Др Драган Мандић

Виши научни сарадник Пољопривредног института Републике Српске, ужа научна област генетика и оплемењивање биљака. Координатор радне групе за житарице и кукуруз у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *dragan_mandic@inecco.net*

Сарадници на редовним и пројектним активностима

Др Драган Зарић

Виши стручни сарадник за ратарство и повртарство у Агенцији за пружање стручних услуга у пољопривреди. Руководилац подручне јединице у Бијељини. Замјеник координатора радне групе за поврће у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *zaric64@yahoo.com*

Др Жељко Лакић

Шеф Завода за крмно биље на Пољопривредном институту Републике Српске. Координатор радне групе за крмно биље у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *zeljko_lakic@inecco.net*

Мр Горан Ђурашиновић

Истраживач, виши сарадник у Заводу за стрна жита Пољопривредног института Републике Српске. Руководилац на пословима агротехнике и сјеменарства. Члан радне групе за житарице и кукуруз у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Контакт: *gorandjura12@agrif.bg.ac.rs*

Мр Горан Остић

Асистент сарадник на Пољопривредном институту Републике Српске. Ужа научна област сјеменарство. Члан радне групе за житарице и кукуруз у Програму очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

Проф. др Стоја Јотановић

Ванредни професор на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци. Уже научне области: Сточарство; Репродукција и стерилитет животиња. Ангажована као наставник у оквиру комбинованог студијског програма Очување и одржива употреба генетичких ресурса.

Контакт: *stoja.jotanovic@agrofabl.org*

Проф. др Милан Матаруга

Ванредни професор Универзитета у Бањој Луци. Ужа научна област Узгајање шума. Проректор за научно-истраживачки рад Универзитета у Бањој Луци. Координатор редовних активности на спровођењу мјера из Пројекта хортикултурног уређења заштићеног подручја "Универзитетски град" - избор садног материјала за унос у заштићено подручје и контрола квалитета.

Контакт: *mmataruga@gmail.com*

Сарадници на редовним и пројектним активностима

Доц. др Ђорђе Савић

Доцент на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци. Уже научне области: Анатомија и физиологија домаћих животиња. У оквиру комбинованог студијског програма Очување и одржива употреба генетичких ресурса ангажован на предметима Животињски генетички ресурси.

Контакт: *djordje.savic@agrofabl.org*

Доц. др Биљана Кукавица

Доцент Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци. Ужа научна област: Биохемија. Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње"

Доц. др Сретенка Срдић

Доцент на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци. Ужа научна област и предмети: Наука о земљишту, Агрометеорологија са климатологијом, Мелиорације и уређење земљишта, Земљиште и мелиорације. Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње".

Контакт: *sretenka.markovic@agrofabl.org*

Доц. др Димитрије Марковић

Доцент на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци. Ужа научна област: Хортикултура, Заштита здравља биљака и агроекологија. Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње".

Контакт: *dimitrije.markovic@agrofabl.org*

Мр Бранимир Њежић

Виши асистент на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци. Ужа научна област: Нематологија. Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње".

Контакт: *branimir.njezic@agrofabl.org*

Мр Борут Босанчић

Виши асистент на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци. Ужа научна област: Биометрика. Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње".

Контакт: *borut.bosancic@agrofabl.org*

Сарадници на редовним и пројектним активностима

Мр Маринко Векић

Виши асистент на предметима из ужих научних области: Сточарство и Репродукција и стерилитет животиња на Пољопривредном факултету и на комбинованом студијском програму Очување и одржива употреба генетичких ресурса.

Контакт: *marinko.vekic@agrofabl.org*

Тања Крмпот
дипл. инж

Асистент на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци.Ужа научна област: Генетика и оплемењивање биљака. Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње".

Контакт: *tanja.krmpot@agrofabl.org*

Петар Николић
дипл. инж.

Студент другог циклуса студија на Пољопривредном факултету у Бањој Луци. Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње".

Борјан Карапетровић
дипл. инж.

Запослен на плантажи Агроимпекс као технолог производње воћа. Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње".

Мр Дино Хасанагић
Виши асистент на Природно – математичком факултету Универзитета у Бањој Луци. Ужа научна област: Биохемија. Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње".

Данило Видовић, дипл. инж.
Студент мастер студија на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци. Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње".

Проф. др Иван Остојић
Ванредни професор на Агрономском факултету Свеучилишта у Мостару. Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње".

Рената Алишић, дипл. биолог
Мастер студент на Природно мате-матичком факултету Универзитета у Бањој Луци, одсјек екологија биљака. Сарадник на пројекту: Сарадник на пројекту: "Одржива производња високо-квали-тетних плодова трешње и вишње".

Проф. др Слађана Петронић
Ванредни професор на Пољопривредном факултету Универзитета Источно Сарајево. Ужа научна област: Биологија. Сарадник на пројекту: "Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

Драган Ковачевић, дипл. инж. шумарства
Руководилац Одсјека за истраживање, валоризаију и документацију природног наслијеђа у Републичком заводу за заштиту културно-историјског и природног наслијеђа.Сарадник на пројекту: "Еко-лошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришће-ње природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

Сарадници на редовним и пројектним активностима

Доц. др Драгојла Голуб

Доцент Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци. Ужа научна област: Екологија. Сарадник на пројекту: "Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

Контакт: *dragojlav@yahoo.com*

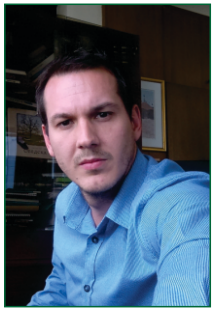

Дејан Радошевић
дипл. еколог

Руководилац Одсјека за биолошко-техничке послове у Републичком заводу за заштиту културно-историјског и природног наслијеђа.Сарадник на пројекту: "Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

Контакт: *d.radosevic@kipn.vladars.net*

Сара Тодоровић
проф. биологије

Виши стручни сарадник у Републичком заводу за заштиту културно-историјског и природног наслијеђа.Сарадник на пројекту: "Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

Контакт: *s.todorovic@kipn.vladars.net*

Бранислав Гашић

Запослен у ЈУ Музеј Републике Српске у Природњачком одсјеку. Ужа специјалност орнитологија. Сарадник на пројекту: "Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

Мр Ивана Колешка

Виши асистент на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци. Ужа научна област: Физиологија биљака. Сарадник на пројекту: "Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

Контакт: *ivana.koleska@agrofabl.org*

Славко Васиљевић
дипл. инж.

Асистент на Архитектонско-грађевинско-геодетском факулету Универзитета у Бањој Луци на ужим научним областима Катастар непокретности и Геодетски премјер – инжењерска геодезија. Сарадник на пројекту: Сарадник на пројекту: "Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

Сарадници на редовним и пројектним активностима

Мр Мира ћопић

Запослена у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде републике српске. Сарадник на пројекту: "Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

Контакт: *m.copic@mps.vladars.net*

Доц. др Душка Делић

Доцент на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци. Поред наставних обавеза учествује и у националним и интернационалним научно-истраживачким пројектима и на програмима заштите биља финансираним од стране МПШВ Републике Српске. Сарадник у спровођењу здравствене селекције колекционисаних принова воћака и винове лозе.

Контакт: *duska.delic@agrofabl.org*

Мр Јелена Давидовић

Асистент на на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци. Ужа научна област: Хортикултура. Сарадник на пројекту: "Здравствени статус урбаног зеленила на подручју Бања Луке и Подгорице" у оквиру Програма научне и технолошке сарадње између Босне и Херцеговине и Црне Горе за 2014. и 2015. годину.

Контакт: *jelena.davidovic@agrofabl.org*

Мр Биљана Лолић

Виши асистент на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци. Ужа научна област: Заштита здравља биљака и агроекологија. Сарадник на пројекту: "Здравствени статус урбаног зеленила на подручју Бања Луке и Подгорице" у оквиру Програма научне и технолошке сарадње између Босне и Херцеговине и Црне Горе за 2014. и 2015. годину.

Контакт: *biljana.lolic@agrofabl.org*

Проф. др Сњежана Хрнчић

Редовни професор на Биотехничком факултету Универзитета Црне Горе. Ужа научна област: Ентомологија. Сарадник на пројекту: "Здравствени статус урбаног зеленила на подручју Бања Луке и Подгорице" у оквиру Програма научне и технолошке сарадње између Босне и Херцеговине и Црне Горе за 2014. и 2015. годину..

Младен Амовић, дипл. инж

Асистент на Архитектонско-грађевинско-геодетском факултету Универзитета у Бањој Луци на предметима из научних области Картографија (математичка, општа, дигитална, израда и умножавање планова и карата) и геоинформатика. Учествовао на бројним научно-стручним пројектима. Носилац бројних признања за допринос друштвеној заједници кроз рад у невладином сектору.

Мр Наташа Братић

Виши асистент на Пољопривредном факултету Универзитета у Источном Сарајеву. Ужа научна област: Биологија. Сарадник на пројекту: "Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

Горан Панић, дипл. географ - демограф

Запослен у Републичком заводу за заштиту културно – историјског и природног насљеђа Републике Српске. Сарадник на пројекту: "Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

Јелена Кадић, дипл. инж. пејз. арх.

Запослена у Републичком заводу за заштиту културно – историјског и природног насљеђа Републике Српске. Сарадник на пројекту: "Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса (ЕКОБИО2020)".

1. Биљни генетички ресурси

Народна скупштина Републике Српске је у јуну 2008. године усвојила "Програм очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске", чиме је омогућен правни оквир за реализацију активности за заштиту и одрживо коришћење биљних генетичких ресурса. Одлука о ступању Програма на снагу објављена је 24.06.2008. ("Службени гласник Републике Српске", број 59/08). Овим програмом је утврђено да ће за релизацију Програма бити задужен Институт за генетичке ресурсе Универзитета у Бањој Луци.

Програм представља круну резултата обновљених активности на биљним генетичким ресурсима, те кроз институционализацију Института за генетичке ресурсе Универзитета у Бањој Луци са Републичком банком биљних гена и Ботаничком баштом може отворено одговорити изазовима у будућности. Овај Програм пружа и основу за научно истраживачки рад у овој области, који до сада није систематски спровођен. Усвајањем Програма Република Спрске је испунила једну од свјетских императивних обавеза - очување биодиверзитета пољопривредних биљака, као и моралну обавезу према будућим нараштајима.

Имплементација активности на Програму очувања биљних генетичких ресурса се спроводи кроз рад 7 радних група:

1. Радна група за житарице и кукуруз
2. Радна група за воћке и винову лозу
3. Радна група за поврће
4. Радна група за крмне биљке
5. Радна група за љековито и ароматично биље
6. Радна група за индустријско биље
7. Радна група за јачање јавне свијести.

2. Шумски генетички ресурси

Под шумским генетичким ресурсима се подразумијевају генетичке варијације дрвећа које су од потенцијалне или тренутне користи за људе. Шумски генетички ресурси су присутни у хиљадама врста, екотипова, популација и индивидуа шумског дрвећа на Земљи. Вриједност сваког генома у природи је јединствена и непроцјењива. У свијету је угроженост шумских генетичких ресурса велика и континуирана. Више од 99% природних шума у Европи је измјењено или потпуно нестало усљед људске активности. Губитак станишта и фрагментација, као и промјене животне средине узроковане загађењем ваздуха и климатским промјенама су важне антропогене пријетње.

Очување шумских генетичких ресурса се сматра низом активности и такве политике која настоји да обезбиједи наставак живота, еволуцију и доступност ових ресурса за садашње и будуће генерације (ФАО). С обзиром да Програмом очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске нису обухваћени шумски генетички ресурси, у јануару 2013. године израђен је Програм очувања шумских генетичких ресурса Републике Српске, који је усвојен на 32. сједници Владе Републике Српске Закључком број 04/1-1012-2-2222/13 од 21.10.2013. године, којим је Институт одређен за једног од два реализатора Програма.

3. Анимални генетички ресурси

Генетичка разноврсност домаћих животиња подразумијева разноврсност генофонда садржаног у различитим врстама гајених животиња кроз дуги процес етногенезе, док термин анимални генетички ресурси означава све врсте и расе које имају научни, културни и економски значај за заједницу. Аутохтона раса представља специфичну групу животиња која је у одређеној земљи довољно дуго узгајана да би се генетски прилагодила на традиционалне производне системе и животну средину (FAO, 1999).

Изузетно богатсво аутохтоног генофонда огледа се у различитим расама коња, говеда, оваца, коза, свиња, паса и голубова, док посебан генофонд наших простора чини дивљач. Угроженост појединих раса и опадање бројности најчешће су резултат интензивирања пољопривредне производње, измјене стратегија и пољопривредних пракси, али и друштвено-политичких промјена. Један од фактора који доприносе нестајању изворних раса домаћих животиња јесте непостојећи или непотпун правни оквир који регулише иденитификацију, процјену угрожености, узгојне мјере и очување анималних генетичких ресурса, па се према свим доступним подацима све више указује потреба за доношењем Програма заштите анималних генетичких ресурса Републике Српске.

Поред недостатка правног оквира није регулисана ни практична заштита анималних генетичких ресурса, не постоје базе података, систем идентификације и карактеризације, процјене животињских популација и њихов мониторинг, банка гена, нити уређена *ex-situ* и *in-situ* заштита. Ефикасна *in-situ* конзервација подразумијева идентификацију потенцијално угрожених раса као и процјену конзервацијског статуса, односно формирање *Црвене листе аутохтоних раса* на ентитетском нивоу, јер постојеће ентитетске Црвене листе не покривају област генетичких ресурса аутохтоних раса животиња, као што је то случај у земљама у окружењу.

Институт за генетичке ресурсе покренуо је прве кораке на истраживањима и прегледу стања анималних генетичких ресурса Републике Српске, гдје ће се научни приступ овој проблематици користити за креирање Програма заштите анималних генетичких ресурса РС.

4. Заштичено подручје за управљање ресурсима «Универзитетски град»

Комплекс "Универзитетски град" Универзитета у Бањој Луци заузима укупну површину од 28 хектара. У мају 2012. године, министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, у предмету проглашавања заштићеног подручја, по захтјеву Универзитета у Бањој Луци, а по претходно прибављеном мишљењу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Републичке управе за геодетске и имовинско правне послове, донио је Рјешење којим се комплекс „Универзитетски град" у Бањој Луци ставља под заштиту као заштићено подручје за управљање ресурсима (Рјешење број: 15.04-960-39/11 од 16.05. 2012. године). За управљача заштићеног подручја одређен је Институт за генетичке ресурсе.

Комплекс је настао као аустроугарски војни објекат у току окупације и анексије и од тада до краја двадесетог вијека стално имао војну намјену. Због богатства дендрофлоре која је сађена у различитим периодима и чињенице да је ријека Врбас са природном вегетацијом и фауном птица источна граница комплекса, сигурно је да је то еколошки и пејзажно изузетно вриједан простор у центру Бањалуке. Од настанка, због своје војне намјене, комплекс је био скривен од јавности, тако да се тек по доласку у цивилне руке отворио са свим својим природним и створеним потенцијалом. Добијајући функцију универзитетског центра у којем су смјештени Ректорат, факултети и студентски дом, добио је и важну улогу у животу Бање Луке.

а. Парковски комплекс

Дрвореди и паркови према класификацији у систему зеленила сваког града, па тако и Бање Луке, припадају објектима пејзажне архитектуре јавног кориштења. Међутим, специфичност објекта „Универзитетски град" је у томе што је функционално заокружен као парк једног универзитетског центра, гдје поред своје естетске, рекреационе, здравствене и опште оплемењујуће функције има и едукативни, научни и културно-историјски значај.

Због утврђених вриједности које посједује комплекс „Универзитетски град", Институт за генетичке ресурсе Универзитета у Бањој Луци, покренуо је иницијативу за успостављање заштите на том простору. Рјешењем о заштити, Институт за генетичке ресурсе Универзитета у Бањој Луци је одређен за управљача заштићеним подручјем. У парку су укупно забиљежена 1.423 стабла (1330 картографских јединица), од чега 1.321 дрвећа, а 102 жбуња. Од укупног броја стабала 762 су четинари, а 661 лишћари. Констатован је укупно 81 таксон, од чега 25 четинара, а 56 лишћара. Најзаступљеније врсте у парку су обична (*Picea abies*) и бодљикава смрча (*Picea pungens*), сађене у мањим групама или појединачно. Од лишћарских врста најзаступљенији је платан (*Platanus x acerifoila* (Aiton) Willd.) сађен, углавном у дрворедима. Изузетно заступљена врста четинара је и боровац (*Pinus strobus* L.) који је углавном сађен у групама. Остале врсте имају учешће мање од 10%.

Вредновање дендрофонда парка показало је да се од укупног броја у парку налази 116 изузетно вриједних (12 је проглашено споменицима природе), 118 вриједних, 848 средње вриједних и 248 стабала које је било потребно замјенити.

6. Ботаничка башта

Ботаничке баште као колекције различитих биљних врста, поред *ex-situ* конзервације и заштите угрожених биљних врста служе и унапређивању општег ботаничког знања, па стога свака ботаничка башта, сем научне, има и образовну функцију. Изградња и подизање ботаничких башти до пуне функције, представља дуг процес. Све ботаничке баште које данас имају престижан статус у свијету старе су преко 200 година. Ботаничка башта Универзитета у Бањој Луци представља нови објекат али је већ постала један од полигона за наставу студената студијског програма хортикултуре, као и студената шумарства, биологије и архитектуре.

Изградња Ботаничке баште Универзитета у Бањој Луци започела је на основу иницијативе Института за воћарство, виноградарство и хортикултуру Пољопривредног факултета, Шумарског факултета и Природно-математичког факултета током 2003. године. Наставно-научно вијеће Универзитета у Бањој Луци дало је сагласност за локацију ботаничке баште у новом кампусу "Универзитетски град", на површини од 5,17 ха, а закључком Скупштине Града Бањалука прихваћена је иницијатива Универзитета и одобрен је почетак изградње Ботаничке баште. Првобитно је за координаторску јединицу одређен Институт за воћарство, виноградарство и хортикултуру Пољопривредног факултета, али након оснивања Института за генетичке ресурсе, одлуком Управног одбора Универзитета у Бањој Луци, 2009. године, објекти и земљиште на локацији Ботаничке баште, додијељени су на кориштење овој организационој јединици Универзитета, која је тиме постала и одговорна организациона јединица за наставак изградње.

До 2015. године, на потпуно уређеном дијелу од 3,5 ха подигнут арборетум са преко 50 шумских аутохтоних врста и колекциони засад аутохтоних сорти воћака са преко 200 стабала јабуке (85 сорти), 130 стабала крушке (50 сорти), 26 стабала шљиве (5 сорти) и 13 стабала трешње (5 сорти) као дио колекција у склопу Програма очувања биљних генетичких ресурса Републике Српске.

в. Фауна заштићеног подручја

Посматрано са биолошког аспекта, релативно мали простор заштићеног подручја "Универзитетски град", који је још и у склопу градског језгра Бањалуке, прилично је богат животињским врстама. Разноврсност фауне може се објаснити богатима изворима хране и ниским степеном узнемиравања, односно присуством различитих станишта - водена станишта, травната станишта, жбуње и дрвеће, али и објекти и инфраструктура.

Једна од најважнијих фаунистичких вриједности свакако је орнитофауна, која је у заштићеном подручју представљена са преко 30 гњездарица у које спадају дивље патке, фазан, соко ластавичар, кобац, голубови (градски голуб, гривнаш, гугутка), сове (мала ушара, шумска сова, ћук), дјетлићи и бројне врсте из реда птица пјевачица (сјенице, бргљези, траварке, чворци, вране итд.). Поред гнњездарица у заштићеном подручју присутне су бројне врсте на зимовању, миграцији и током дневних и сезонских лутања, посебно на обали Врбаса.

Поред фауне птица значајно је споменути и разнврност водоземаца и гмизаваца, те посебно фауне сисара, представљену различитим врстама шишмиша, инсектоједа, глодара, куна и сл. Поред тога што су занимљиве и важне са аспекта заштите биодиверзитета у градовима, све ове врсте значајне су у урбаним екосистемима, јер могу бити предатори штетних организама, па тако допринијети еколошкој стабилности урбаних подручја.

Све кључне групе фауне се континуирано прате и проучавају преко фаунистичких, популационих и еколошких истраживања које спроводи Институт као управљач заштићеног подручја у сарадњи са институцијама и организацијама надлежним за заштиту природе. Током 2014. године Институт је покренуо активности на инвентаризацији фауне у заштићеном подручју, као и посебна проучавања еколошких односа одређених врста и њихово евентуално искориштавање у биолошкој контроли са циљем смањења употребе хемијских средстава за заштиту биљних врста. Од укупног броја забиљежених птица, 42 врсте су потенцијално корисне за биоконтролу штеточина, а од укупног броја инсективорне врсте чине 43%. Од 16 регистрованих врста сисара, шишмиши (7 врста) имају највећи значај у биоконтроли. У смислу значаја контроле штеточина гмизавци и водоземци су неутрални, али неке врсте могу бити потенцијално корисне. Скоро сви регистровани инскети су потенцијални фактори биоконтроле. Неке од регистрованих врста кичмењака могу под одређеним околностима такође бити штетне, али су њихове предаторске врсте већ присутне у Заштићеном подручју па их држе под контролом (птице грабљивице). Истраживано подручје са 28 ха изузетно је богато животињским врстама, што се објашњава разноврсним стаништима и богатим изворима хране. Регистроване корисне бескичмењаке потребно је детаљније истражити. Од кичмењака, птице као претежно инскетиворне врсте имају потенцијално највећи значај у биоконтроли штеточина. Заштита фауне, обухвата задржавање тренутног стања зелених површина и унапријеђење изградњом еколошке инфраструктуре и склоништа за корисне врсте (кутије за гнијеђжење и хранилице), према претходно прикупљеним популационим подацима.

1. Пројекти у фази реализације

Карактеризација гермплазме воћака – АЛФГЕН

Вријеме реализације пројекта: 2012-2016. година.

Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске. Предмет истраживања је генофонд аутохтоних и одомаћених сорти воћака у циљу издвајања генотипова носиоца гена који су актуелни за савремени концепт интегралне и еколошке воћарске производње. Циљ истраживања је карактеризација (морфолошка и молекуларна) гермплазме воћака са територије Републике Српске и успостављање колекционих засада. Овим ће се створити фундаментална основа за селекцију и оплемењивање, односно стварање нових генотипова воћака чија ће основна предност, сем привредно помолошких карактеристика, бити биолошка адаптибилност за гајење у одређеним еколошким условима, као домаћину овог генофонда. Циљ истраживања је и утврђивање везе између фенотипске, односно морфолошке и генетичке, односно молекуларне карактеризације, као и утврђивање потенцијалних дупликата у колекцији.

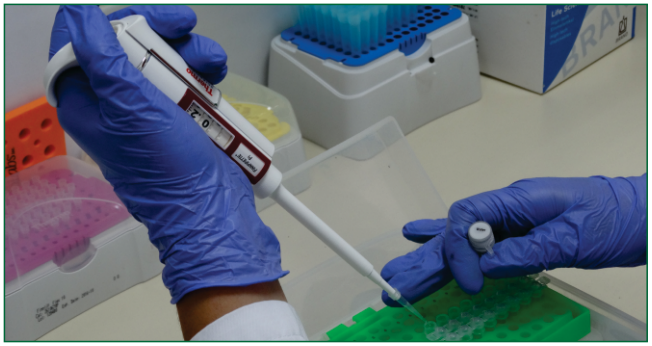

Контрола родности лијеске (*Corylus avellana* L.) у производним условима Републике Српске

Вријеме реализације пројекта: 2013-2015. година.

Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске у склопу програма подршке пројекитима са младим истраживачима. Циљ пројекта је истраживања хисто-цитолошких проучавања динамике развоја процеса микроспорогенезе и формирања полена током раста и развоја реса у условима са наводњавањем, проучавање динамике диференцијације оваријалног меристема у женским мјешовитим пупољцима, појава и заступљеност стигматичних стубића и њихове карактеристике у фенофази цвјетања, праћење развоја сперматичне структуре у оваријалном меристему, диференцијација сјемених заметака, развој ембрионове кесице способне за оплодњу и развој ембриона код генотипова лијеске који су актуелни за обновљену производњу лијеске у Републици Српској.

Подршка овом пројекту остварена је и преко Програма билатералне сарадње БиХ са Словенијом преко пројекта под називом "Примјена вјештачког начина опрашивања у контроли родности лијеске (*Corylus avellana* L.)". Пројекат има за циљ увођење вјештачког начина опрашивања у контроли родности лијеске код оних сорти које услијед утицаја климатских промјена цвјетају доста раније или касније у односу на остале сорте у засаду те при томе остају слабо опрашене или потпуно неопрашене од стране компатибилних опрашивача у засаду.

1. Пројекти у фази реализације

Утицај физиолошко-хистолошких карактеристика листа на биохемијску конституцију и складишну способност плодова крушке

Вријеме реализације пројекта: 2013-2015. година.

Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске у склопу програма подршке пројекитима са младим истраживачима. Циљ истраживања је проучавање физиолошких, помолошких и биохемијских параметара плодова крушке након бербе и након складиштења плодова у хладњачи са нормалном атмосфером (НА) у зависности од фотосинтетске активности листа, на различитим позицијама на стаблу са различитих експозиција.

Одржива производња високо-квалитетних плодова трешње и вишње - ОПРОВКА2014

Вријеме реализације пројекта 2014-2015. година.

Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске, као подршка пројекту COST FA1104 акцији. Предмет истраживања овог пројекта је фокусиран на биолошке и екофизиолошке одговоре старих, аутохтоних и нових интрудукованих сорти трешње и вишње на два главна изазова: климатске промјене и еколошки прихватљиве системе гајења.

Увођење процедура санитације и сертификације садног материјала аутохтоних сорти воћака

Вријеме реализације пројекта 2014-2016. година.

Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске у склопу програма подршке пројекитима са младим истраживачима. Циљ пројекта је да се од генетичке ерозије сачувају најугроженије аутохтоне сорте воћа и винове лозе, тако што ће се стварати услови да се постепено уведу у одговарајући степен сертификације. С тим у вези, током реализације пројекта ће се постепено уводити методе помолошке селекције, потом међународно прихваћене процедуре дијагностике штетних организама које до сада нису уведене и на крају санитације за биљке за које се утврди да је то потребно. На крају реализације пројекта, из природе издвојене одабране аутохтоне сорте воћа и винове лозе ће бити у статусу "изворног материјала".

Здравствени статус урбаног зеленила на подручју Бањалуке и Подгорице

Пројекат у оквиру научне и технолошке сарадње између Босна и Херцеговине и Црне Горе за 2014. и 2015. годину. Општи циљ пројекта је заједнички допринос очувању здравља урбаног зеленила на подручју Подгрице и Бањалуке.

1. Пројекти у фази реализације

Еколошка истраживања биодиверзитета заштићеног подручја за одрживо коришћење природних ресурса - ЕКОБИО 2020

Вријеме реализације пројекта 2014-2015. година.

Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске. Пројекат се заснива на научним еколошким истраживањима и прикупљању података на подручју заштићеног подручја за управљање ресурсима „Универзитетски град", а предмет истраживања су урбани и субурбани екосистеми зелених површина, те заједнице биљних и животињских врста које их изграђују. Посебан предмет истраживања је појас обале Врбаса који се налази непосредно уз источну границу заштићеног подручја, који је у наредном периоду потребно заштитити.

Припрема пројекта по позиву Horizont 2020 „Management and sustainable use of genetic resources -SFS-07b-2015"

Вријеме реализације пројекта 2014-2016. година.

Финансиран од стране Министарства цивилних послова Институт је добио подршку од стране Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, а основни циљ пројекта је подршка изради пројектне апликације за пријаву на позив Европског оквирног програма Management and sustainable use of genetic resources S.

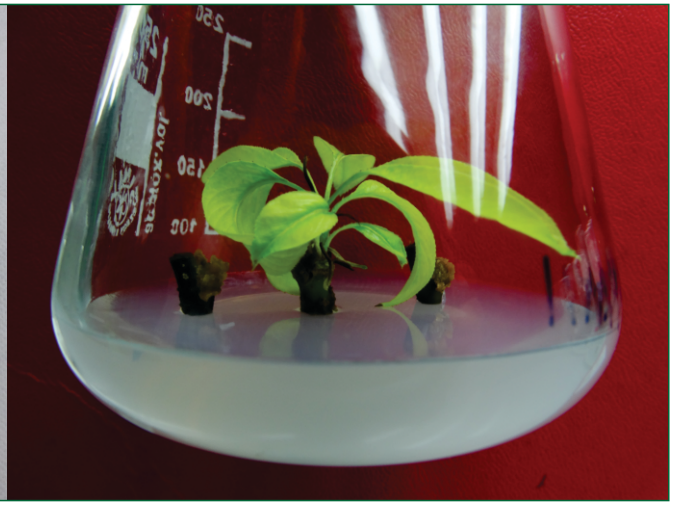

2. Реализовани пројекти

Прва фаза оснивања арборетума у НП Козара

Пројекат реализован у периоду 2009 – 2010 година. Финансиран од стране Министарства трговине и туризма Републике Српске.

Евалуација и генетичка карактеризација аутохтоних типова воћака и винове лозе Републике Српске

Пројекат реализован у периоду 2009 – 2010 година. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Генотипска карактеризација мушке стерилности сорте Блатина

Пројекат реализован у периоду 2009 – 2010 година. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Ембриолошки аспекти генотипске карактеризације родног потенцијала тритикалеа (× *Triticosecale* Wittmack)

Пројекат реализован у току 2009 године. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Биомаса као обновљив извор енергије

Пројекат реализован у периоду 2009 – 2011 година. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Генотипска карактеризација нематода Лијевче поља

Пројекат реализован у периоду 2009 – 2010 година. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Сакупљање података о аутохтоним сортама винове лозе (*Vitis vinifera* L.) као подршка управљању националним колекцијама винове лозе

Пројекат реализован у периоду 2009 – 2011 година. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске и Владе Републике Словеније, на основу билатералног споразума о сарадњи Босне и Херцеговине и Републике Словеније.

АБЦДЕ Посавина

Пројекат АБЦДЕ Посавина (енг. *Agricultural Biomass Cross-border Development of Energy in Posavina*) се проводио у оквиру Програма прекограничне сарадње Хрватска - Босна и Херцеговина 2007 - 2013. У пројекту су учествовали Енергетски институт Хрвоје Пожар (ЕИХП) и Институт за генетичке ресурсе Универзитета у Бањој Луци (ИГР), као носиоци пројекта у Хрватској и Босни и Херцеговини, те Вуковарско-сријемска жупанија, Брчко дистрикт те општине Орашје, Оџак, Домаљевац-Шамац и Шамац као партнери на пројекту. Пројекат реализован у периоду 2011 – 2013 година.

Волатилна интеракција између неоштећених биљака кукуруза и пасуља и њен утицај на ваши

Пројекат реализован у периоду 2010 – 2012 година. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Towards the preservation of autochthonous grapevine (Vitis vinifera* L.*) varieties in WBC (Vitis-WBC), SEE-ERA.NET Plus.

Пројекат реализован у периоду 2010-2012. Финансиран од стране Европске комисије.

Микроспорогенеза, микрогаметогенеза и клијавост полена *Castanea sativa* Mill. у асоцијацијама *Fago castanetum* и *Querco castanetum* у региону Поткозарја

Пројекат реализован у периоду 2010 – 2012 година. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Евалуација и генетичка карактеризација генског пула винове лозе на подручју Херцеговине

Пројекат реализован у периоду 2010 – 2012 година. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Генетички диверзитет и морфолошко-помолошки варијабилитет популација питомог кестена (*Castanea sativa* Mill.) у Босни и Херцеговини

Пројекат реализован у 2011. години. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

2. Реализовани пројекти

Генотипске специфичности оплодње лијеске (*Corylus avellana* L.) у еколошким условима бањалучке регије

Пројекат реализован у периоду 2011 – 2012 година. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Генотипске специфичности биохемијско-физиолошких параметара плодова крушке у зависности од позиције и експозиције плода на стаблу

Пројекат реализован у периоду 2011 – 2012 година. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Садржај тешких метала у шумским земљиштима на ултрамафитима - вегетација као биоремедијатор

Пројекат реализован у 2012. години. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Генетичка карактеризација смрче (*Picea abies* Karst) у Републици Српској

Пројекат реализован у 2012. години. Финансиран од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске.

Развој протокола за *in vitro* конзервацију биљних генетичких ресурса

Пројекат реализован у периоду 2012 – 2013 година. Финансиран од стране Министарства науке и технологије Републике Српске.

Иницијација генеративне диференцијације апекса шљиве

Пројекат реализован у 2014. години. Финансиран од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске.

Reusing historic buildings through innovative knowledge and managing system

Пројекат подржан у периоду 2013 – 2014 година. Финансиран од стране Министарства цивилних послова БиХ у склопу јавног конкурса за додјелу средстава из гранта „Програми за припрему пројеката и потенцијалних кандидата за средства из фонда ЕУ- ФП7" за 2013. годину.

3. Сарадња

Институт за генетичке ресурсе учествује у ECP GR - Европски кооперативни програм за очување биљних генетичких ресурса. Приступањем БиХ у VIII фазу ECPGR омогућено је и приступање у AEGIS - (An European Genebank Integrated System), те је меморандум о приступању БиХ у AEGIS потписан у мају 2010. године.

Институт за генетичке ресурсе Универзитета у Бањој Луци је са својим приновама дио Европског електронског каталога инвентара о биљним генетичким ресурсима (EURISCO) (http://eurisco.ecpgr.org/static/network_focal_points.html).

Особље Института учествовало је у изради Другог свјетског прегледа о стању биљних генетичких ресурса, објављеног 2009. године од стране Комисије за биљне генетичке ресурсе Организације за храну и пољопривреду при Уједињеним Нацијама (FAO UN) (www.fao.org/agriculture/crops/core-themes/theme/seeds-pgr/sow/en/#cr).

Институт за генетичке ресурсе има потписане споразуме о сарадњи са:

- ЈПШ „Шуме Републике Српске" а.д. Соколац
- Удружење пољопривредних произвођача општине Чајниче
- Пољопривредни факултет Универзитета у Бањој Луци
- Пољопривредни институт Републике Српске
- Друштво за заштиту природе, културно историјских добара и унапређење пољопривреде Републике Српске „Поуње"
- Научно воћарско друштво Републике Српске
- Агенција за пружање стручних услуга у пољопривреди Републике Српске
- Пољопривредни факултет Универзитета у Источном Сарајеву
- Центар за развој и унапређење села Града Бања Лука
- Агрономски и прехрамбено - технолошки факултет свеучилишта у Мостару

4. Услуге

Производња репродуктивног материјала јабучастог, коштичавог, језграстог и јагодастог воћа, винове лозе и вишегодишњих украсних биљака

Институт за генетичке ресурсе Универзитета у Бањој Луци уписан је у Регистар произвођача јабучастог, коштичавог, језграстог и јагодастог воћа, винове лозе и вишегодишњих украсних биљака (трајнице, жбунови, руже, јоргован, шимширика и осталих врста које нису на листи шумског дрвећа, хибрида и сорти) Рјешењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број 12.03.3-2535/13, од 10.06.2013. године.

Понуда садног материјала досадашњих сезона обухватала је различите аутохтоне сорте јабуке (шареника, црвена љутика, слатка канада, швабуља, црвени делишес, канада, лимунка, кисељача, кромпируша, петровача, шарунија и др.), крушке (сијерак, госпојињача, лубеничарка, мирисавка, ђедовача, кантаруша, јерибасма, карамут и др.), шљиве (бијела пожешка, дризгуља, јојо, аженка и др.), трешње (аршлама, мостарка, бјелица итд.), затим кајсију, оскорушу и мечју лијеску.

Производња шумског репродуктивног материјала

Институт за генетичке ресурсе Универзитета у Бањој Луци уписан је у Регистар произвођача репродуктивног садног материјала шумског дрвећа Рјешењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број 12.06-18/12, од 16.07.2013. године.

Репродуктивни садни материјал шумског дрвећа обухвата производњу сљедећих врста: каталпа, кинески јавор, керлеутерија, маклура, црни орах, гледичија, храст китњак, црвени храст, буква, лијеска, атлански кедар, алепски бор.

Консалтинг и стручне услуге

Рјешењем број 12.06-180/12, од 05.07.2013. године Институту за генетичке ресурсе повјеравају се послови признавања полазног материјала за производњу репродуктивног материјала и стручни послови контроле производње репродуктивног материјала шумског дрвећа. Рјешењем број 12.03.3-2535-1/13, од 10.06.2013. године Инстутут за генетичке ресурсе уписан је у Регистар увозника садног материјала чиме стиче право да се бави увозом предосновног, основног, сертификованог и стандардног садног материјала који има сертификат о производњи садног материјала и документ о здравственом стању, издате од надлежног органа земље извознице.

5. Подизање јавне свијести

Емисије АТВ (Плодови сунца и Сачувајмо за будућност)

У току 2013. године потписан је и Уговор са Алтернативном телевизијом о снимању серијала о генетичким ресурсима за храну и пољопривреду под називом "Подсјетник" и поднасловом "Сачувајмо за будућност". Снимљено је 10 емисија у трајању од по 20 минута. Све радне групе и рад на реализацији Програма очувања биљних генетичких ресурса је тиме представљен широј јавности (http://gri.unibl.org/index.php?option=btg_youtube_video&catid=7).

Очараност биљкама 2012

Приликом проглашења заштићеног подручја "Универзитетски град" 2012. године обиљежен је и 18. мај – Дан очараности биљкама, и том приликом је организован низ промотивних активности: снимање филма, учешће јавности – дјеца из вртића, израда и подјела мајица и промотивних летака.

Fascination of
Plants Day
May 18th 2012

Израда Акционог плана за биодиверзитет

Институт је дао допринос у пројекту "Ревизија НБСАП-а и израда Петог националног извјештаја БиХ према CBD-u" преко активног учешћа на радионицама посвећеним изради акционог плана за заштиту биолошке разноврсности БиХ, те стручним сугестијама приликом израде завршног документа НБСАП.

5. Подизање јавне свијести

Заувијек биљке

Пројекат реализован у току 2013. године за основне школама у сарадњи са Министарством просвјете и културе Републике Српске. Пројекат је спроводила радна група за промоцију и подизање јавне свијести. Пројекат са основним школама имао је за циљ подизање нивоа свијести ученика основних школа о неопходности очувања и одрживог управљања биљним генетичким ресурсима кроз инвентаризацију и колекционисање нових принова. Основна идеја пројекта је да се кроз ову активност, осим рада са ученицима на очувању биљних генетичких ресурса, изврши прелиминарна инвентаризација присутног биљног материјала на територији општина које су укључене у пројекат. Основне школе укључене у пројакт су са подручја општина Мркоњић Град, Петровац, Рибник, Шипово и Језеро. У циљу приближавања пројекта циљаној популацији, креиран је заштитни знак који симулира дјечака и дјевојчицу изнад којих се налазе обриси биљке. Идеја заштитног знака је да по својој стилизацији буде што ближа узрасту са којим се планира рад, али и да укаже на основну активност у самом пројекту – очување биљака.

ИНСТИТУТ ЗА ГЕНЕТИЧКЕ РЕСУРСЕ

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ИНСТИТУТ ЗА ГЕНЕТИЧКЕ РЕСУРСЕ

UNIVERSITY OF BANJALUKA
GENETIC RESOURCES INSTITUTE

www.griunibl.rs.ba

Универзитет у Бањој Луци
Тел: 051/348-080

Бул. војводе Петра Бојовића 1А
Факс: 051/348-089

Институт за генетичке ресурсе
E-mail: info@griunibl.rs.ba

78 000 Бања Лука
Република Српска, БиХ